

is genoemd vereiste onlogisch en in de praktijk nauwelijks te maken. Het vereiste dat het psychisch letsel het gevolg moet zijn van de confrontatie met (de directe gevolgen van) een ongeval moet dan ook komen te vervallen. In paragraaf 7 zijn tenslotte drie mogelijke redenen

besproken van dit vereiste. Alledrie de redenen zijn op zijn minst aanvechtbaar. Het zou derhalve wenselijk zijn wanneer de Hoge Raad bij een volgende gelegenheid dit vereiste zou laten vallen.

Het voorlopig deskundigenbericht en het onvermogende slachtoffer in het nieuw burgerlijk procesrecht

P.A. van Hecke

Mr. P.A. van Hecke is advocaat en procureur te Rotterdam.

1. Inleiding

Onder de titel "Wetsvoorstel zet slachtoffer letsel-schade in kou" heeft Beydals in een redactioneel artikel in dit blad enige tijd geleden aandacht besteed aan de regeling van de (partij)deskundige in het toen nog aanhangige wetsvoorstel betreffende de herziening van het burgerlijk procesrecht.¹ Inmiddels is het wetsvoorstel tot wet verheven² en heeft de regeling betreffende het (voorlopig) deskundigenbericht behoudens het bepaalde in artikel 196³ geen wijzigingen meer ondergaan na indiening van het wetsvoorstel.⁴ Welk effect heeft de nieuwe procesregeling voor het kostenrisico van het onvermogende slachtoffer? Ter beantwoording van deze vraag zal ik allereerst aandacht besteden aan de regeling van de kosten van het voorlopig deskundigenbericht in het oude procesrecht en de positie van het onvermogende slachtoffer in het nieuwe procesrecht. Hierna zal ik mogelijke oplossingen bieden waarmee de belangenbehartiger van het onvermogende slachtoffer wellicht zijn voordeel kan doen.

2. De kosten van het voorlopig deskundigenbericht naar oud en nieuw recht.

2.1 Oud recht

Voor 1 januari 2002 kon de belangenbehartiger van het onvermogende slachtoffer zonder kostenrisico (veelal

bij een vastgelopen schaderegeling) ervoor kiezen om een patstelling met de verzekeraar te doorbreken door de rechtbank te verzoeken een voorlopig deskundigenbericht te gelasten. Deze patstelling is dan vaak het gevolg geweest van een naar de mening van de belangenbehartiger starre opstelling van de verzekeraar van de wederpartij die meent dat het entameren van een gezamenlijke expertise voorbarig is,⁵ danwel onenigheid tussen partijen over de persoon van de te benoemen deskundige en/of vraagstelling. Tegen dergelijke barricades moet een slachtoffer zich kunnen wapenen om niet in een te langdurig afwikkelingstraject te geraken waarvan de regie volledig bij de verzekeraar ligt. Het verzoek aan de rechtbank om een voorlopig deskundigenbericht te gelasten kan hiertegen een zeer probaat middel zijn. Dit geldt temeer nu de rechter niet veel speelruimte heeft een dergelijk verzoek af te wijzen.⁶ Vooral het onvermogende slachtoffer is erbij gebaat dat hij deze stap kan zetten zonder zich daarbij te moeten bekommeren om een kostenrisico van duizenden euro's die toch vaak met een deskundigenbericht gemoeid is. Onder de oude regeling was er voor het onvermogende slachtoffer geen probleem indien hij voor gefinancierde rechtsbijstand in aanmerking kwam. De kosten kwamen in eerste instantie ten laste van de Staat en het slachtoffer liep slechts een kostenrisico indien besloten werd een procedure aan te spannen. Indien de rechter zou besluiten het slachtoffer in het ongelijk te stellen zou deze de kosten van het voorlopig deskun-

¹ G. Beydals, "Wetsvoorstel zet slachtoffers letsel-schade in de kou", L & S 2000, nr. 4, p. 3-5.

² Wet van 6 december 2001, *Stb.* 580. Zie voor de inwerkingtreding het Besluit van 10 december 2001, *Stb.* 621.

³ Dit artikel behelst een regeling omtrent de termijn die de rechter kan stellen ter voldoening van een voorschot aan de deskundige voor diens kosten.

⁴ Zie voor de regeling betreffende de deskundigen in het civiele proces de artikelen 194 t/m 200 en 202 t/m 207 Rv.

⁵ Denk aan het veel voorkomende verweer van de verzekeraar dat er (nog) geen plaats is voor een gezamenlijke expertise omdat de medische situatie nog niet is uitgekristalliseerd en/of dat er nog voldoende mogelijkheden zijn voor het slachtoffer om te reintegreren zodat eerst deze mogelijkheden moeten zijn uitgeput voordat aan een expertise kan worden gedacht.

⁶ Zie HR 6 februari 1998, *NJ* 1999, 478 (HJS) waarin werd geoordeeld dat een voorlopig deskundigenbericht als bedoeld in art. 227 lid 2 Rv (oud) mede ertoe kan dienen een partij de mogelijkheid te verschaffen aan de hand van het uit te brengen deskundigenbericht zekerheid te verkrijgen omtrent voor de beslissing van het geschil relevante feiten en omstandigheden die van beslissend belang kunnen zijn voor de beslechting van het geschil.

digenbericht alsnog moeten betalen. Het slachtoffer kon dus na het gereedkomen van het deskundigenbericht zijn kansen inschatten met betrekking tot het vervolgen van de procedure en daarbij tevens het kostenrisico in ogenschouw nemen.⁷

2.2 Nieuw recht

Inmiddels is het nieuwe rechtsvordering een feit. Wat houdt deze regeling nu in voor het kostenrisico van het onvermogene slachtoffer? Via de schakelbepaling 205 Rv kan in artikel 195 Rv een deel van het antwoord worden gevonden. Hierin is bepaald:

"De rechter kan ambtshalve of op verzoek van een of meer partijen deskundigen vragen hun kosten te begroten. Door de eisende partij wordt een door de rechter te bepalen voorschot en, indien dit is bepaald, een nader voorschot ter zake van die kosten ter griffie worden gedeponneerd, voor zover niet bij vonnis, bedoeld in artikel 194, eerste lid, in verband met de omstandigheden van het geding de wederpartij of beide partijen te zamen daartoe is of zijn aangewezen. Aan partijen aan wie ingevolge de Wet op de rechtsbijstand een toevoeging is verleend of ten aanzien van wie ingevolge artikel 18 of 18a van de Wet tarieven in burgerlijke zaken het vast recht gedeeltelijk in debet is gesteld, wordt geen voorschot opgelegd (...)

Voor het onvermogene slachtoffer komen de kosten van de deskundige in eerste instantie ten laste van 's Rijks kas ingevolge het bepaalde in artikel 199 van het nieuwe rechtsvordering. Hierin is bepaald:

"Voor zover ten gevolge van artikel 195, derde tot en met vijfde volzin, het tweede lid niet kan worden toegepast,⁸ betaalt de griffier het bedrag waarop de deskundigen aanspraak hebben ten laste van 's Rijks kas. Hangende het geding wordt het ten laste van 's Rijks kas betaalde bedrag voorlopig in debet gesteld."

Na het gereedkomen van het deskundigenbericht kan men niet aan een kostenveroordeling ontkomen door niet in de hoofdzaak te dagvaarden gezien het bepaalde in artikel 205 Rv lid 2 waarin is bepaald:

"indien ten aanzien van een partij, met toepassing van het derde lid van artikel 199, het bedrag van de schadeloosstelling en het loon van deskundigen voorlopig in debet zijn gesteld, stelt de rechter op het moment van toezending van het schriftelijk bericht aan partijen of afgifte van het proces-verbaal van de slotsom van het mondelinge verslag, dan wel zo spoedig mogelijk daarna, vast welk deel van dit bedrag elk der partijen dient te dragen en veroordeelt hen dienovereenkomstig tot voldoening aan de griffier. Artikel 243, derde lid, is van overeenkomstige toepassing."

Vervolgens wordt dan nog bepaald in artikel 205 lid 3 Rv dat het tweede lid buiten toepassing blijft indien de rechter is gebleken dat inmiddels in de hoofdzaak werd gedagvaard. De cirkel is nu rond en de bestaande prak-

tijk van onvermogene slachtoffers die op kosten van de Staat aan de rechtbank een voorlopig deskundigenbericht hebben verzocht is van de baan. Er komt nu sowieso een beslissing omtrent de deskundigenkosten.

3. Kritiek op de nieuwe regeling

Door aanpassing van de wetgeving zou de positie van het onvermogene slachtoffer in het onderhandelingsproces met de verzekeraar te zeer worden uitgehold. Tussen partijen zou er na invoering van het wetsvoorstel geen "equality of arms" meer zijn.⁹

De minister heeft commentaar gegeven op deze specifieke kritiek in een nadere memorie van antwoord.¹⁰ De minister begint zijn commentaar echter met een opmerking die in het licht van de wetsgeschiedenis, waarop ik straks zal terugkomen, van het oude art. 57 lid 6 Rv niet te begrijpen valt. Zo stelt de minister dat wanneer in een procedure een deskundigenbericht wordt gelast, zoals in letselschadezaken nogal eens het geval is, deze kosten deel uitmaken van de proceskosten.¹¹ Deze opmerking mag dan op zichzelf juist zijn indien de deskundige door de rechter wordt benoemd in een lopende procedure, maar uit het vervolg van het betoog van de minister blijkt dat hij niet differentieert tussen het deskundigenbericht dat in een reeds aanhangige bodemprocedure door de rechter wordt gelast en het voorlopig deskundigenbericht dat door één der partijen wordt verzocht. Zo vervolgt de minister met de mededeling dat de "huidige regeling" (oude rechtsvordering, pvh) enige lacunes zou bevatten. Indien de rechter bijvoorbeeld niet toekomt aan een proceskostenveroordeling doordat partijen na een voorlopig deskundigenbericht niet besluiten tot een bodemprocedure, blijft de Staat met de voorgeschoten kosten zitten.

4. Gerechtelijke en buitengerechtelijke kosten bij een voorlopig deskundigenbericht onder het oude recht

Dat het onderscheid tussen het deskundigenbericht dat binnen een reeds aanhangige bodemprocedure door de rechter wordt gelast en het voorlopig deskundigenbericht dat door één van de partijen wordt verzocht wel degelijk van belang is geweest onder het oude recht voor het kostenaspect blijkt uit de wetsgeschiedenis uit de oude artikel 57 lid 6 Rv. Hierin is de volgende passage opgenomen:

"(...) Een duidelijk voorbeeld vormen de kosten van een voorlopig getuigenverhoor, waarvan, zo de zaak buiten rechte wordt afgedaan, slechts vergoeding als buitengerechtelijke kosten kan worden verlangd, terwijl zij, zo het tot een proces komt, door de rechter onder de proceskosten plegen te worden begrepen; men zie Rb. Amsterdam 22 mei 1973, NJ 1973, 347"^{12 13}

⁷ G. Beydals, "Wetsvoorstel zet slachtoffers letselschade in de kou", L & S 2000, p. 3.

⁸ Artikel 199 lid 2 houdt een regeling in voor de betaling door de griffier aan de deskundige van de door partijen gestorte voorschotten.

⁹ G. Beydals, "Wetsvoorstel zet slachtoffers letselschade in de kou", L & S 2000, p. 3-5.

¹⁰ Kamerstukken I, 2001/2002, 26 855, nr. 16b, p. 9-10.

¹¹ Kamerstukken I, 2001/2002, 26 855, nr. 16b, p. 9.

Uit het vorenstaande blijkt dat er sprake was van buitengerechtelijke kosten indien geen bodemprocedure werd aangespannen en niet zonder meer van gerechtelijke kosten zoals door de minister werd aangegeven. Dit onderscheid lijkt mij thans nog van belang voor de kleur van de kosten die de belangenbehartiger heeft gemaakt voor het opstellen van het verzoekschrift en de eventuele daaropvolgende mondelinge behandeling van het verzoek. Ik kom daar straks op terug.

5. Wie betaalt thans de deskundige indien deze vaststelt dat er niet of nauwelijks letselschade is ontstaan?

Op het moment dat de deskundige vaststelt dat het slachtoffer letselschade heeft opgelopen zullen de deskundigenkosten over het algemeen geen probleem opleveren mits de aansprakelijkheid is erkend en partijen slechts debatteren over de hoogte van de schade.¹⁴ Deze kosten dienen dan in vrijwel alle gevallen (buitengerechtelijk of gerechtelijk) door de aansprakelijke wederpartij te worden voldaan.

Hiernaast zou ik willen betogen dat de aansprakelijke wederpartij ook gehouden is de deskundigenkosten te betalen indien de deskundige vaststelt dat er niet of nauwelijks letselschade is ontstaan. De Kantonrechter te Brielle¹⁵ heeft hiervoor in een vonnis een drietal criteria aangelegd waaraan dient te worden getoetst:

- a. Er moet sprake zijn van een onrechtmatige gedraging van de aangesproken partij waarbij enigerlei schade is ontstaan;
- b. Er heeft zich bij de vorderende partij na het evenement een relevant klachtenpatroon ontwikkeld;
- c. De vorderende partij heeft een in rechte verdedigbaar standpunt ingenomen.

Aan de genoemde criteria dient te worden voldaan aangezien de deur anders open wordt gezet voor vorderingen die van iedere grond ontbloot zijn. Anderzijds is het zeer goed mogelijk dat een slachtoffer van een onrechtmatige daad niet bekend is met het antwoord op de vraag of hij als gevolg van de onrechtmatige daad letselschade heeft opgelopen, maar dit toch onderzocht wil zien, nu hij na het ongeval kampt met een relevant klachtenpatroon. Indien dan zou blijken dat de letselschade toch (nagenoeg) nihil is, is het niet redelijk het slachtoffer met de rekening van de deskundige te belasten. Ook de onzekerheid waarin het slachtoffer hieromtrent leeft is het gevolg van het schadeveroorzakende evenement.

¹² Parlementaire Geschiedenis, Invoering Boeken 3,5 en 6, Wijziging Rechtsvordering e.a. p. 36-37. Deventer: Kluwer 1992 / 400.

¹³ Gezien de gelijkenis in karakter tussen het voorlopig getuigenverhoor en het voorlopig deskundigenbericht ga ik ervan uit dat de tekst uit de wetsgeschiedenis m.b.t. het voorlopig getuigenverhoor tevens kan gelden voor het voorlopig deskundigenbericht.

¹⁴ Indien de aansprakelijkheid niet is erkend zoals dat veel voorkomt in procedures betreffende medische fouten etc. is de situatie wezenlijk anders.

¹⁵ Ktr. Brielle, 7 november 2000, zaaknummer 245917, rolnummer 99/364 (niet gepubliceerd).

Thans kan ieder geval worden betoogd dat het onderscheid tussen gerechtelijke en buitengerechtelijke kosten niet meer wordt gemaakt, nu de rechter blijkens de tekst van art. 205 lid 2 Rv vaststelt welk deel van de deskundigenkosten partijen dienen te betalen en hen overeenkomstig veroordeelt dit te betalen aan de griffier. De kosten van de deskundige in het voorlopig deskundigenbericht vallen derhalve reeds aanstonds onder de proceskostenregeling.¹⁶ Het is dan wel de vraag welke kleur de kosten hebben die de belangenbehartiger heeft gemaakt voor het opstellen van het verzoekschrift en de eventuele daaropvolgende mondelinge behandeling nu hieromtrent in dit stadium in het geheel geen uitspraak zal volgen. Ik merk op dat het betalende slachtoffer geen forfaitaire proceskostenveroordeling van de wederpartij tegemoet kan zien waardoor de kosten van deskundige rechtsbijstand volledig voor zijn rekening komen. Over een "gat" gesproken! Ik zou willen verdedigen dat deze kosten dan als buitengerechtelijk kunnen worden aangemerkt en niet als gerechtelijk ter instructie van de zaak. Het verschieten van kleur van deze kosten geschiedt pas indien een bodemprocedure wordt aangespannen.

Indien de aansprakelijkheid is erkend zal de rechter bij de verdeling van de deskundigenkosten acht moeten slaan op het feit dat het gaat om een onrechtmatige daad en dat dan als uitgangspunt moet dienen dat de schadeveroorzakende partij in beginsel alle kosten voor het deskundigenbericht dient te dragen mits het slachtoffer een verdedigbaar standpunt heeft ingenomen. Het is van belang de rechter hierop te wijzen bij het redigeren van het verzoekschrift strekkende tot het gelasten van een voorlopig deskundigenbericht. Gewezen kan nog worden op een moedige en mijns inziens juiste uitspraak van de Rechtbank Arnhem van 28 oktober 1998, rokestnummer 1998/7065 waarin werd overwogen:

"Verweerster is als verzekeraar van degene die het betreffende ongeval heeft veroorzaakt gehouden de daardoor ontstane schade te vergoeden, daaronder begrepen de kosten die nodig zijn om deze schade te kunnen vaststellen. Daarin vindt de rechtbank aanleiding te bepalen dat verweerster het voorschot voor het deskundigenonderzoek als na te melden dient te storten."¹⁷

Is de aansprakelijkheid niet erkend, dan loopt het onvermogen slachtoffer een reëel kostenrisico en is de route van het verzoeken van een voorlopig deskundigenbericht niet de meest aangewezen weg. Hier kan

¹⁶ Overigens wordt naar mijn mening terecht de vraag opgeworpen wat de status is van deze proceskostenveroordeling in verband met een eventueel appel tegen deze beslissing. Zie J.L. Oudshoorn in: Nieuwsbrief Personenschade, januari 2002, p. 2-4. Ik ben van mening dat het hier gaat om een eindbeslissing waartegen appel dient te worden ingesteld.

¹⁷ Gepubliceerd in Nieuwsbrief personenschade, december 1998, p. 10-12.

mogelijk de weg via de partij-deskundige worden bewandeld. Deze zal ik nu bespreken.

6. De partij-deskundige

In het nieuwe procesrecht kan het slachtoffer de rechter verzoeken een partij-deskundige te doen horen. Deze figuur is geïntroduceerd aangezien de deskundige die als "getuige" werd gehoord, onder de oude regeling met zijn verklaring moest blijven binnen de grenzen van artikel 189 (oud) Rv. Indien het ging om beoordelingen en het doen van normatieve uitspraken werd deze grens in het algemeen overschreden en daar ligt nu net een van de kenmerkende verschillen tussen de getuige en de deskundige.¹⁸ Het doen horen van een partij-deskundige kan ook bij wege van het voorlopig deskundigenverhoor¹⁹, zodat ook hier de kosten in eerste instantie ten laste van de Staat kunnen komen. Het kostenrisico zou nu beperkt kunnen worden door de eigen medisch adviseur als deskundige te laten optreden en omtrent de hoogte van de deskundigenkosten afspraken met hem of haar te maken. Deze mogelijkheid is door de minister in de parlementaire geschiedenis geopperd²⁰ naar aanleiding van enkele kritische opmerkingen op het financieringsprobleem van het onvermogene slachtoffer, die staat tegenover een kapitaalcrachtige wederpartij.

Door de minister wordt niet ingegaan op het punt van de mate van deskundigheid van de ingeschakelde partij-deskundige. Veelal zal de als partij-deskundige ingeschakelde medisch adviseur geen medisch specialist zijn, zodat het gewicht van diens deskundige oordeel zal komen te staan tegenover het oordeel van de door de verzekeraar ingeschakelde medisch specialist. Het kostenvoordeel dat volgens de minister kan worden gehaald, zal dan vervolgens in het nadeel van het slachtoffer kunnen uitpakken.

Een oplossing voor dit probleem kan deels gevonden worden in de Algemene Bijstandswet, waar het recht op bijzondere bijstand is geregeld.²¹ Het onvermogene slachtoffer legt het probleem voor aan de Gemeentelijke Sociale Dienst met een kostenopgave van een deskundige die bereid is te rapporteren en het slachtoffer bij te staan als partij-deskundige in een procedure.²² Wordt het beroep op bijzondere bijstand toegestaan,

¹⁸ W.D.H. Asser, "Enkele opmerkingen bij de rol van de deskundige in het civiele procesrecht", in: Asser e.a. (red.), *De rol van de deskundige in het schaderegelingsproces*, Lelystad: Koninklijke Vermande 2001, p. 11.

¹⁹ W.D.H. Asser, "Enkele opmerkingen bij de rol van de deskundige in het civiele procesrecht", in: Asser e.a. (red.), *De rol van de deskundige in het schaderegelingsproces*, Lelystad: Koninklijke Vermande 2001, p. 11 met verwijzing naar MvT, Kamerstukken II 1999/2000, 26 855, nr. 3, p. 125.

²⁰ Kamerstukken I, 2001/2002, 26 855, nr. 16b, p. 10.

²¹ Let wel dat deze oplossing slechts gebruikt kan worden door mensen in de allerlaagste inkomenscategorieën. Artikel 39 Abw.

dan is het geld voor de deskundige reeds binnen en loopt men voor de eigen deskundige geen kostenrisico.

7. Korte samenvatting van praktische punten voor de belangenbehartiger die een voorlopig deskundigenbericht of voorlopig deskundigenverhoor overweegt

Ondanks het feit, dat de kosten van een deskundigenonderzoek in zaken waarbij de aansprakelijk wel en niet is erkend in eerste instantie ten laste van 's Rijks kas kunnen worden gebracht, zijn er toch grote verschillen ten aanzien van het risico dat het slachtoffer uiteindelijk loopt met betrekking tot het betalen van de deskundigenkosten.

Indien de aansprakelijkheid is erkend (vestigingsfase) en er wordt een verzoekschrift strekkende tot het gelasten van een voorlopig deskundigenbericht opgesteld doet de belangenbehartiger er goed aan de volgende zaken op te nemen:

- a. er is sprake van een relevant klachtenpatroon en een redelijk standpunt,²³
- b. er is sprake van een onrechtmatige daad waardoor de aansprakelijke partij veroordeeld dient te worden in de deskundigenkosten ex art. 205 lid 2 Rv.²⁴
- c. Uit a en b volgt dat deze kostenveroordeling zelfs dient plaats te vinden indien de deskundige achteraf zou vaststellen dat er geen of heel weinig letselschade ontstaan is.

Indien de aansprakelijkheid niet is erkend, kan de belangenbehartiger trachten het kostenrisico te elimineren door de weg van de partij-deskundige te bewandelen en daarvoor bijzondere bijstand te vragen aan de Gemeentelijke Sociale Dienst. Het kostenrisico bij het voorlopig deskundigenbericht is hier (te) groot. Deze oplossing zal slechts bruikbaar zijn voor slachtoffers die vallen in de laagste inkomenscategorieën.

Een zeer recente ontwikkeling, die nog niet besproken werd, is de hulp van de Raden voor Rechtsbijstand voor onvermogene slachtoffers die met de geschetste problematiek te maken krijgen. Thans zou er overleg gevoerd worden met als doel gelden beschikbaar te stellen voor de oplossing van dit probleem. Overigens is dit alles vrij onzeker en besprekingen hieromtrent zijn nog niet afgerond.²⁵

P.A. van Hecke

²² Beydals zou met deze weg reeds enige positieve ervaringen hebben.

²³ Ktr. Brielle, 7 november 2000, zaaknummer 245917, rolnummer 99/364 (niet gepubliceerd).

²⁴ Naar analogie van Rechtbank Arnhem van 28 oktober 1998, rekestnummer 1998/7065 gepubliceerd in Nieuwsbrief personen-schade, december 1998, p. 10-12.

²⁵ Deze kennis heb ik uit de tweede hand en het is mij niet bekend op welk niveau deze besprekingen worden gevoerd. Het leek mij overigens wel goed hiervan melding te maken gezien de mogelijk praktische betekenis.

Opmerking: Er heeft inderdaad over de problematiek van de deskundigenkosten in vooral medische aansprakelijkheidszaken een bespreking plaatsgevonden tussen een vertegenwoordiging van het artsenvoerleg en een vertegenwoordiging van de Raden van Rechtsbijstand. De Raden zijn niet ongenegen een experiment te willen starten met subsidiëring in schrijnende gevallen, mits vanuit de WAA een voorzet

wordt gegeven inzake criteriavorming m.b.t. de ontvangers van een dergelijke subsidiëring – welke gevallen wel, welke niet – en deskundigheid (welke deskundigen wel/niet en welke advocaten wel/niet.) Ik zal dit wederom binnen de verschillende WAA-gremia agenderen, omdat wij "nu aan zet zijn.", CR.

Wat bieden de Wet Voorzieningen Gehandicapten en het Persoons Gebonden Budget?

Mr. M.F. Vermaat

Matthijs Vermaat is advocaat bij Van der Woude De Graaf advocaten te Amsterdam en medewerker van Stichting De Ombudsman te Hilversum. (red.)

Deel I. De Wet voorzieningen gehandicapten (WVG)¹

1. Inleiding

De WVG is een raamwet die aan een gemeentebestuur de plicht oplegt om ten behoeve van de in die gemeente woonachtige gehandicapten voorzieningen te treffen.² De gehandicapte die in een AWBZ-instelling woont valt niet onder de zorgplicht van de gemeenten, zo blijkt uit artikel 2, tweede lid 2, WVG. Dit betekent dat gemeenten niet verplicht zijn om beperkingen in bijvoorbeeld de ouderlijke woning, weg te nemen of te verminderen (= bezoekbaar maken).³ In aanvullende regelgeving, de Regeling Sociaal Vervoer AWBZ,⁴ is echter weer bepaald dat AWBZ-bewoners zich voor hun vervoer moeten wenden tot de gemeente, en soms ook voor hun rolstoelen.⁵

Het gaat in de WVG om de volgende voorzieningen: woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen. Dit worden ook wel de leefvoorzieningen genoemd. Hoe het beleid wordt ingevuld is in hoofdzaak aan het gemeentebestuur overgelaten. Die stelt een verordening op. De ondergrens van de te verstrekken

voorziening is 'de verantwoorde voorziening'. Dit is de voorziening die doeltreffend, doelmatig, en cliëntgericht is (vgl art. 3 WVG). De rechter toetst uiteindelijk of die grens niet wordt overschreden. In feite is het de wettelijke term voor het bekende begrip: goedkoopst adequate voorziening. De betekenis van de drie verklaarnde termen is beperkt. Het begrip 'cliëntgericht' heeft geen verderstreckende betekenis dan dat de voorziening voldoende toegesneden moet zijn op de handicaps van de betrokkene en diens individuele omstandigheden.⁶ Gemeenten hebben, het zij herhaald, veel vrijheid bij de bepaling van de wijze waarop aan de zorgplicht invulling wordt gegeven. Er bestaat blijkens artikel 7 WVG ook geen verplichting om advies in te winnen, al zal geen weldenkend gemeentebestuur hiervan afzien. Alleen bij woonvoorzieningen duurder dan 45.000 gulden is advisering door een RIO (Regionaal Indicatie Orgaan) verplicht.⁷

2. Algemeen gebruikelijk

Algemeen gebruikelijke voorzieningen worden niet verstrekt. Dit zijn bijvoorbeeld voorzieningen die normaal in de handel verkrijgbaar zijn, zoals de Spartamet.⁸ Een voorziening waarvan aannemelijk is te achten dat de gehandicapte daarover, ook als hij of zij niet gehandicapt zou zijn, de beschikking (zou) kunnen hebben, wordt evenmin niet verstrekt.⁹ Althans, behoeft niet te worden verstrekt. Er zijn meerdere gemeenten die om wat voor reden dan ook, toch Spartamets en andere algemeen gebruikelijke voorzieningen verstrekken.

¹ WVG, Stb 1993, 545. In CRvB 20 februari 1998, JSV 98/117 staat een praktisch overzicht van de jurisprudentie van de CRvB. Verder in Zes jaar jurisprudentie WVG, E.A. van Nieuwland-Landheer, W.J.M. Peters, VNG-Uitgeverij Den Haag 2000, USZ 2000 nr.1.1 en Zes jaar WVG jurisprudentie; waar liggen de grenzen, M.F. Vermaat, Rechtshulp 2001, nr. 1.

² Zie voor een analyse van de WVG zelf: "Een puree van vage normen" M.F. Vermaat, NJB 2001, nr. 22

³ CRvB 30 december 1998/ JSV 1999/132

⁴ Staatscourant 1995/226 jo artikel 2, derde lid, WVG.

⁵ Regeling Sociaal Vervoer AWBZ-instellingen, Stcrt. 1996, 165

⁶ CRvB 31 maart 2000, JSV 2000, 156.

⁷ Artikel 8 WVG

⁸ CRvB 17 december 1996, JSV 1997/96.

⁹ CRvB 28 mei 1999, JSV 1999/222 en JSV 1999/223